

CJL - Interpunkce

Pracovní list 3

Interpunkce

Psaní interpunkčních znamének ve větě jednoduché

Za větou oznamovací se píše tečka. **V rozkazovacích** větách píšeme také tečku (v případě zdůraznění rozkazu pak píšeme vykřičník):

Na poli rostl jetel. Napiš mi dopis. Přeji Ti k svátku.

Za **větou tázací** se píše **otazník**:

Přijdeš k nám? Pošleš mamince přání? Co dokážeš?

Za **větou přací a rozkazovací**, které vyjadřují důrazný rozkaz, se píše **vykřičník**. Zvolací věty uzavírá také vykřičník:

Nechť přiletí čarodějnice! Já jsem to viděl! Běžte domů!

Několikanásobný větný člen:

Členy **několikanásobného větného členu** oddělujeme čárkou (nejsou-li spojeny spojkami a, i, nebo, ani v poměru slučovacím):

Maminka, tatínek, děti šli společně na procházku.

Chytila jsem na pasece motýla, cvrčka, berušku.

Jeho oblečení hrálo červenou, modrou, bílou.

Několikanásobný přívlastek se odlišuje od přívlastku postupně rozvíjejícího, jehož členy čárkou neoddělujeme:

Byl čerstvý jarní den. Dnes je docela obyčejné podzimní počasí.

Přístavek:

Slunce, svítící hned ráno, mě probudilo do nového dne.

Volně připojený doplněk:

Děda se **vracival pozdě domů, maje na hlavě plátěný klobouk a v kapse ranní noviny.**

Oslovení:

Nechod' dnes, dcero, na jezero.

Františku, vyprávěj.

Třído, dnes začíná maturitní týden.

Samostatný větný člen:

Žlutá , zelená, červená, to jsou barvy jara.

Citoslovce:

Ách, to je smutné! Tů, zahoukalo auto. Brekeke, skřehotal vodník.

(Citoslovce, které zastupuje ve větě slovesný přísudek, se čárkou neodděluje: Vrabc frrr ze stromu.)

Vsuvka: (oddělujeme ji čárkou, pomlčkami nebo ji dáváme do závorek):

Na den sv. Václava (28.zář) ožívají čeští rytíři.

Jednou, už se rozednívalo, jsme se nečekaně potkali.

Přímá řeč:

Otec řekl: „ Vrať se domů včas!“

„ Dnes, v devět hodin,“ podotkl známý, „ rozhodneme.“

Znaménko za větou je součástí věty, proto se uvozovky píší až za znaménkem za větou.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cvičení

1. Doplňit vynechaná interpunkční znaménka.

Moly či mšice řadíme do skupiny škůdců. Do Československa přešly oslavy Dne matek kolem roku 1918. Ideu šířily Československá ochrana matek a děti Červený kříž Sokol Orel a katolické spolky. Otylí trpí kloubními chorobami vysokým tlakem a poruchami činnosti srdce. Člověk má jíst pravidelně v klidu a úměrně k svým pohybovým aktivitám. Stále platí Jez do polosyta, pij do polopita. Mohou se pyšnit výrazně lesklým nerozčepýřeným peřím. Rychlík z Brna přijede na třetí nástupiště oznámil nádražní rozhlas.

2. Převést na přímou řeč.

Otec říkal, že zítra nemůže přijít na třídní schůzky, protože jede na služební cestu. Maminka podotkla, že někdo musí být doma, když má přijít instalatér. Povzdechl jsem si, že mám těžký život. Ale domů přijdu včas.

3. Určit, o jaký jev a větný celek se jedná. Doplňit interpunkci.

Petr se dobře učí
Hned slez dolů
Pejsek kočička myš bába děda tahali řepu
Kéž bych měla Arabelin prsten
Děvčata dožeňte chlapce
Barvy naší vlajky jsou modrá červená a bílá
Bum už je na zemi
Honza hop z pece dolů
Karel IV. známý český vladař žil ve 14. století

4. Opravit chyby v textu.

Petr je o hlavu větší, než já. Tati znáš přece lidi. Draží, přátelé to snad nemyslíte vážně. Anna její mladší sestra je dobrá kamarádka. Synku drahý toto všechno bude jednou tvoje. Měsíc svítící mi do okna mě nevbudil. Hovoří rusky německy a anglicky.

5. Opravit text dle platných pravidel se zdůvodněním.

Prosím o vodu. Nechoď tam prší tam. Aničko zůstaneš ještě vzhůru? Kolik je hodin! Přítel volajíc Zuzku marně odešel. Kamarádi pomozte nám? Letadlo spadlo za soumraku prásk. Včelka bzzz uletěla. Můj oblíbený hrdina v seriálu jistě víte dnes zazáří. Haló budeš se dívat. Marie pojď do kina. Petr Pavel Leka a Dáša jsou spolu.

6. Přiřadit správně, co k sobě patří.

I. Mluvil pomalu, klidně, s rozvahou.	- a) oslovení
II. Školu, tu mám rád.	- b) vsuvka
III. Děti, pomozte babičce!	- c) samostatný větný člen
IV. Poslední, to se rozumí, příběh Pavel.	- d) volný přívlástek
V. Území, obehnané vysokým plotem, bylo velmi rozlehlé	- e) přístavek
VI. Jan Balabán, významný moravský prozaik, se nedožil padesáti let.	- f) několikanásobný VČ (VČ – větný člen)

7. Přiřadit k sobě správná řešení.

- A Vsuvka
B Volný přívlástek
C Přístavek

- a)... je nositelem samostatné informace, kterou lze beze změny smyslu přesunout do jiné výpovědi
b)...samostatná věta, která byla do věty vložena; odděluje se čárkami z obou stran
c)...volně připojený přívlástek, který ve shodě s podstatným jménem, které rozvíjí;
ve skutečnosti říká totéž, co ono dané podstatné jméno

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí:

Věta jednoduchá má jen jednu základní skladebnou dvojici. Na začátku věty vždy píšeme velké písmeno, konec věty označujeme tečkou, otazníkem nebo vykřičníkem. Věty jednoduché se mohou spojovat do větších celků. Spojením několika vět jednoduchých vzniká souvětí. Podle počtu základních skladebních dvojic poznáme, kolik je v souvětí vět.

Ve větě jednoduché oddělujeme čárkami:

- **několikanásobné větné členy** (nejsou-li spojeny spojkami **a, i, nebo** ve významu slučovacím),
- **samostatné větné členy**,
- **oslovení**,
- **citoslovce**,
- **vsuvku**,
- **volně připojené větné členy (rozvité)**, a to:

1. **volný přívlastek** - např. Zahrada, obehnaná vysokou zdí, byla velmi rozlehlá.
2. **přístavek** - např. Jan Neruda, významný básník 19. století, napsal šest básnických sbírek.

Klíč k řešení vybraných cvičení:

I. Mluvil pomalu, klidně, s rozvahou.	- a) oslovení
II. Školu, tu mám rád.	- b) vsuvka
III. Děti, pomozte babičce!	- c) samostatný větný člen
IV. Poslední, to se rozumí, příběhí Pavel.	- d) volný přívlastek
V. Území, obehnané vysokým plotem, bylo velmi rozlehlé.	- e) přístavek
VI. Jan Balabán, významný moravský prozaik, se nedožil padesáti let.	- f) několikanásobný VČ (VČ – větný člen)

- a)... je nositelem samostatné informace, kterou lze beze změny smyslu přesunout do jiné výpovědi – volný přívlastek
- b)...samostatná věta, která byla do věty vložena; odděluje se čárkami z obou stran - vsuvka
- c)...volně připojený přívlastek, který ve shodě s podstatným jménem, které rozvíjí; ve skutečnosti říká totéž, co ono dané podstatné jméno – přístavek

Psaní interpunkčních znamének v souvětí

Pravidla při psaní čárky v souvětí

1. Věty v souvětí oddělujeme čárkou, nejsou-li spojeny spojkami a,i, nebo, ani v poměru slučovacím:
Slunce vysvitlo, byl krásný květnový den.
Maminka rozdělila dětem jablka nebo jim nabídla koláče.
Ráno byla obloha jasná, k večeru se zatáhlo.
Nepřišel ani se neomluvil.
2. Mezi VH a VV vždycky píšeme čárku:
Jana byla ráda, že je v mé společnosti.
Potok se rozvodnil, protože mnoho dní přšelo.
Odešla, aby dokázala, že situaci rozumí.
3. Je-li jedna věta do druhé vložena, odděluje se čárkou z obou stran:
Škola, kterou jsme navštěvovali, měla dlouholetou tradici.
Studenti, kteří se vrátili z kurzu, byli spokojeni.
Houfy špačků, které se chystaly k odletu, se jistě vrátí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Nejsou-li věty spojené spojkou a v poměru slučovacím, píše se před spojkou „a“ čárka. Čárku píšeme také před spojovacími výrazy **a přece**, a **proto**, a **tedy**.
Alena se velmi podobala babičce, a přece byly dosti rozdílné.
U školy na mě nikdo nečekal, a tak jsem se vydal domů sám.
Lehli jsme si ke stromu, a protože nás vedro pronásledovalo i tady, skočili jsme do vody.
5. Spojka „a“ spojuje někdy věty v poměru slučovacím, mezi které je vložena vedlejší věta.
V tomto případě se píše čárka před spojkou „a“, nikdy až před větou vedlejší.
Petr pozoroval auto, jak mizí v zatáčce, a naposledy babičce zamával.

Úkoly:

1. Doplňte v souvětích čárky.

Po celý školní rok jsem se snažil abych měl dobré vysvědčení protože jinak by maminka byla smutná.

Mohlo to trvat déle kdybychom se neprozradili smíchem.

Jan odešel my jsme hovořili dále.

Šel jsem navštívit prarodiče a protože babička nebyla ještě doma uvařili jsme si s dědečkem kávu a čekali jsme na ni.

2. Upravit text dle správných pravidel interpunkce.

Středomořské (mediteránní) rostliny prosperují pouze za zcela specifických podmínek. Přestože jsme je na naše klima postupně navykali neobejdou se bez faktorů které nabízí slunný jih.

Poskytneme jim místo dobře viditelné místo kudy často procházíme podél cestičky vedoucí ke kuchyňským dveřím, u světlé stěny chránící bazén před zvědavými pohledy zkrátka všude tam kde nás potěší svými květy a vůní a nejlépe tak abychom se jich mohli dotknout protože aroma je po rozemnutí ještě mnohem intenzivnější.

Mnohé jižanské bylinky mají často kromě pěkných květů krásné dekorativní listy čehož plně využijeme v našich návrzích.

(Právo 25.4.2010)

3. Popište daný obrázek pomocí složitých souvětí s respektováním pravidel interpunkce.

Listy agastache (Agastache foeniculum) voní po anýzu. FOTO: Adéla Taitlová, Právo, 24.04.2010

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí

Čárkou oddělujeme souřadně spojené výrazy uvnitř věty jednoduché, pokud nejsou spojeny spojkami **a**, **i**, **nebo**, **ani** v platnosti slučovací.

Čárkou oddělujeme věty závislé od vět řídicích a všechny samostatné nebo volně připojené výrazy (povahy větne i nevětne), jakož i rozvíte přechodníkové konstrukce.

Kde se často chybuje?

1. Věta závislá je vložena do své věty řídicí:

Člověk, který provozuje sport, bývá otužilejší.

2. Pokud závislá věta nezačíná spojkou, pak klademe čárku před první slovo takové věty, nikoli až před spojku (oddělují se věty, nikoli spojky):

Varoval ho, na náhodu aby nespolehal.

Souhrnná cvičení

Doplňte interpunkci v textech

A) Vítkovická strojná průmyslovka a Dny poezie 2009

Kulturním svátkem studentů se stává již 6 ročník akce DNY POEZIE NA SPŠ Ostrava-Vítkovice který se uskuteční v listopadu 2009 Jde o akci kterou podpořilo účelovou dotací 10 000,- Kč také statutární město Ostrava

Motto letošního ročníku zní Virtuální svět Studenti průmyslovky a středních škol soutěží v několika uměleckých a technických oborech Recitují vytváří návrhy filmových plakátů malují zhotovují animované a dokumentární filmy fotografují píší literární příspěvky

Již tradiční součástí svátků tvořivosti se staly filmové besedy s filmovým kritikem Mgr Martinem Jirouškem např. na témata V hlavní roli stroje Zrcadlení Filmová hudba pouhá kulisa

Novinkou letošního ročníku bude maratón (autorského a oblíbeného) čtení z tvorby a zájmu žáků a pracovníků školy s názvem Pšššt čte se

Návštěva Národního divadla v Praze a představení Cyrano z Bergeracu uzavře letošní ročník Dnů poezie na SPŠ

Nejúspěšnější práce studentů budou vystaveny na webu školy a v elektronickém almanachu tvorby žáků školy

B)

Jen mi kmotře Petře toho vepře nepřepřete Jestli mi toho vepře kmotře Petře přepřepřete pak si toho vepře kmotře Petře sněžte sám. Ještě štěstí že se nesešli Kapka kapla klapka klapla

Správné řešení:

B) Vítkovická strojná průmyslovka a Dny poezie 2009

Kulturním svátkem studentů se stává již 6. ročník akce DNY POEZIE NA SPŠ, Ostrava-Vítkovice, který se uskuteční v listopadu 2009. Jde o akci, kterou podpořilo účelovou dotací 10 000,- Kč také statutární město Ostrava.

Motto letošního ročníku zní: „Virtuální svět“. Studenti průmyslovky a středních škol soutěží v několika uměleckých a technických oborech. Recitují, vytváří návrhy filmových plakátů, malují, zhotovují animované a dokumentární filmy, fotografují, píší literární příspěvky.

Již tradiční součástí svátků tvořivosti se staly filmové besedy s filmovým kritikem Mgr. Martinem Jirouškem např. na témata: „V hlavní roli stroje“, „Zrcadlení“, „Filmová hudba – pouhá kulisa?“

Novinkou letošního ročníku bude maratón (autorského a oblíbeného) čtení z tvorby a zájmu žáků a pracovníků školy s názvem: „Pšššt, čte se!“

Návštěva Národního divadla v Praze a představení Cyrano z Bergeracu uzavře letošní ročník Dnů poezie na SPŠ.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nejúspěšnější práce studentů budou vystaveny na webu školy a v elektronickém almanachu tvorby žáků školy.

Správné řešení:

B)

Jen mi, kmotře Petře, toho vepře nepřepepřete. Jestli mi toho vepře, kmotře Petře, přepepříte, pak si toho vepře, kmotře Petře, sněžte sám.

Ještě štěstí, že se nesešli!

Kapka kapla, klapka klapla.